

**ЗАМ, ТЭЭВРИЙН
ХӨГЖЛИЙН ЯАМ**

**ЗАМ, ТЭЭВРИЙН ХӨГЖЛИЙН ЯАМ
ДАЛАЙН ЗАХИРГАА**

**ДАЛАЙД ГАРЦГҮЙ МОНГОЛ УЛСЫН ХӨРШ ОРНУУДААР ДАМЖИН ГАРАХ ДАЛАЙН
БООМТУУДЫН ТАНИЛЦУУЛГА**

**Улаанбаатар хот
2020 он**

ОРШИЛ

Монгол Улс нь бүс нутгийнхаа далайн эрэг бүхий улсуудын далайн боомтод саадгүй хүрэх, таатай нөхцөлөөр ашиглах талаар яриа, хэлэлцээг тууштай өрнүүлж ирсэн бөгөөд олон талт хэлэлцээрт нэгдэж, хоёр талт Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрүүд байгуулан ажиллаж байна.

Тухайлбал, далайд гарцгүй орнуудын дамжин өнгөрөх эрхийг хүлээн зөвшөөрөх тухай Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын тунхаглал, “Далайн эрх зүйн тухай” 1982 оны конвенц, “Далайд гарцгүй орнуудын дамжин өнгөрөх худалдааны тухай” 1965 конвенц, Дэлхийн худалдааны байгууллагын “Худалдааг хөнгөвчлөх тухай” 2013 оны Балигийн хэлэлцээрт тус тус нэгдсэн.

“Монгол Улс, Хятад Улсын нутаг дэвсгэрээр далайд гарах болон буцах, дамжин өнгөрөх тээвэр хийх тухай” Монгол Улсын Засгийн газар, БНХАУ-ын Засгийн газар хоорондын хэлэлцээрийг анх 1991 онд байгуулж, 2014 онд шинэчилсэн. Уг хэлэлцээрийн дагуу Манай Улс Хойд болон Зүүн Хойд Хятадын бүс нутгийн гадаад худалдааны нээлттэй далайн боомтуудыг ашиглахаар тохиролцсон.

Монгол Улсын Засгийн газар, ОХУ-ын Засгийн газрын хооронд “Монгол Улс, Оросын холбооны Улсын нутгаар дамжин тээвэр хийж, далайд гарах тухай” хэлэлцээрийг 1992 онд “Төмөр замаар дамжин өнгөрөх ачаа тээвэрлэх нөхцөлийн тухай” хэлэлцээрийг 2018 онд тус тус байгуулсан. Хэлэлцээрийн дагуу ОХУ-ын Алс Дорнодын далайн боомтуудаар дамжин манай улсын бараа, бүтээгдэхүүнийг гуравдагч зах зээлд гаргах боломж бүрдсэн.

ДАЛАЙН БООМТЫН ТУХАЙ ЕРӨНХИЙ ОЙЛГОЛТ

“**Боомт**” гэдэг үг нь латин “**portus**” гэдэг үгнээс гарал үүсэлтэй ба энэ нь “хөлөг онгоцны зогсоол” гэдэг утгатай, өөрөөр хэлбэл “далайн боомт” гэдэг нь далайн эрэг дээр тохиромжтой байршилтай, гол төлөв далайн тохой газарт буюу далайн давалгаанаас хамгаалагдсан байгаль, газар зүйн тогтоц бүхий газарт хөлөг онгоцны зогсоолд зориулж баригдсан тусгай байгууламж юм.

Орчин үеийн далайн боомт нь өндөр технологи, механизмаар тоноглогдсон тээврийн зангилаа бөгөөд далайн боомтын зогсоол, агуулахын талбай нь төмөр зам, авто замтай холбогдсон байдаг нь далайгаар тээвэрлэсэн ачааг бусад төрлийн тээвэрт ачиж буулгах нэн тэргүүний зорилгыг хэрэгжүүлэх нөхцөл боломжийг бүрдүүлж байгаа юм. Үүнтэй холбогдуулан далайн боомт нь ачааг ачиж буулгах, ачаа хадгалалтын аюулгүй байдлыг хангах, хөлөг онгоцыг ус, шатахуун, хоол хүнс, далайн хөдөлгөөнд зориулсан хэрэгслээр хангах үйл ажиллагаа эрхэлдэг ба хөлөг онгоцны үйлдвэрлэл, засвар үйлчилгээ нь далайн боомтын үйл ажиллагаатай салшгүй холбоотой юм.

Далайн боомтын тээврийн үйл ажиллагааг “ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал” болон “ачаа эргэлт” гэсэн 2 үзүүлэлтээр тодорхойлдог.

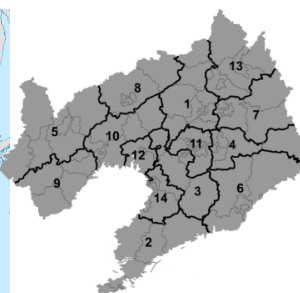
Өнөөдөр дэлхий дээр бүртгэгдсэн 7000 гаруй далайн боомтуудыг удирдлагын бүтцээр нь хараат бус боомт, хотын боомт, захиргааны боомт, хувийн боомт, тусгай боомт гэж; зориулалтаар нь далайн худалдааны боомт, загас агнуурын боомт, далайн тусгай зориулалтын боомт, аюулгүй боомт, түрлэгийн боомт гэж тус тус ангилдаг.

Эдийн засгийн ач холбогдлоор нь (энэ нь гол төлөв ачаа эргэлтийн хэмжээгээр тодорхойлогддог) далайн боомтуудыг **дэлхийн хэмжээний** (ачаа эргэлт хамгийн их, голдуу тив хоорондын далайн тээвэр эрхэлдэг); **олон улсын** (ачаа эргэлт их, нэг бассейнд оршдог улсуудыг холбодог); **дотоодын** (тухайн нэг улс орны доторх эдийн засгийн бүсүүдийг холбодог); **эрэг хавийн** (далайн эрэг хавьд үйл ажиллагаа эрхэлдэг) гэж тус тус ангилдаг.

Дэлхийн томоохон хэмжээний далайн боомтуудын 2/3 нь Атлантын далайн эрэг дээр байрладаг. Эдгээр боомтууд нь гол төлөв аж үйлдвэрийн хувьд хөгжсөн улс орнуудын эргээр болон хөгжсөн тээврийн сүлжээтэй, хүн ам нягт суурьшсан нутаг дэвсгэрт төвлөрдөг. Тухайлбал, АНУ-д Атлантын далайн эрэг дээр нэг боомт гэхэд 150 км, харин Номхон далайн эрэг дээр 300 км урт талбайг эзэлдэг, харин Зүүн-Өмнөд Азийн улс орнуудаас Япон Улсад хамгийн их далайн боомт төвлөрсөн байдаг байна.

Далайн боомт нь улсын /хувьцааны тодорхой хэсэг нь хувьд/ болон тухайн хотын өмч байдаг. Жишээ нь Роттердам далайн боомт нь Амстердам хотын өмч юм. Тийм учраас тухайн боомтыг түрээслүүлэх, ашиглуулах асуудлыг хоёр хот хоорондоо эсвэл хоёр боомт хоорондоо тохиролцон шийдвэрлэдэг байна.

Боомтыг ихэнх улс орнууд далайн худалдааны боомт гэдэг. “Далайн худалдааны боомт” гэж далайн тээврийн салбарын ачаа тээшийн үйлчилгээ үзүүлэх болон зорчигчдод үйлчлэх, далайн худалдааны тээвэрт ашиглаж буй хөлөг онгоцуудад бүх талын үйлчилгээ үзүүлэхэд зориулагдсан, тусгайлан зааж өгсөн нутаг дэвсгэрт барьж байршуулсан цогц барилга байгууламж, тоног төхөөрөмжийг хэлнэ. Далайн худалдааны боомт нь аж ахуйн үйл ажиллагаа явуулдаг байгууллага юм.

БНХАУ-ЫН ЛЯОНИН МУЖИЙН ДАЛАЙН БООМТУУД

Ляонин муж нь БНХАУ-ын Зүүн хойд бүсэд Ялу голоор БНАСАУ-тай хиллэж, дотооддоо Жилинь муж, Өвөр Монгол ӨЗО, Хэбэй мужтай хиллэдэг.

Ляонин мужид Дандун, Далянь, Инкоу, Жинжоу гэсэн үндсэн дөрвөн боомт байдаг ба тэдгээр дотор Инкоу боомтын харьяа Хулудao, Панжин, Сүйжон боомтууд багтдаг.

Мужийн хэмжээнд боомтын ачаа урсгал 2017 онд 1 тэрбум 130 сая тонн хүрсэн ба өнгөрсөн оны мөн үеэс 3,2 хувиар өссөн бөгөөд үүнээс чингэлэгийн ачаа урсгал 19498 сая TEU-д хүрсэн нь өнгөрсөн оны мөн үеэс 3,7 хувиар өссөн байна. 2017 онд далайн тээврээр нийт 125 сая тонн, ачаа эргэлтийн хэмжээ 86 тэрбум 891 сая тонн км, зорчигч тээврийн хэмжээ 5.52 сая хүн зорчсон үзүүлэлттэй ба зорчигч эргэлт дунджаар 60 сая 600 хүн/ км байв.

2017 онд нэвтрүүлсэн ачааны хэмжээ /ачааны төрлөөр/

Ачааны төрөл		Ачаа урсгал
Чингэлэгийн ачаа эргэлт		19498000 TEU
Зорчигч тээврийн эргэлт		5871800 удаа
Нийт ачаа эргэлт		1125583500 тонн
Үүнээс	Нүүрсний бүтээгдэхүүн	65597100 тонн
	Газрын тос, байгалийн хийн болон дагалдах бүтээгдэхүүнүүд	155980300 тонн
	Төмөр, хүдэр	91779300 тонн
	Хүнсний бүтээгдэхүүн	128384900 тонн

2017 оны хөлөг онгоцны зогсоолуудын статистик

Зогсоолын урт (м)	Хөлөг онгоцны зогсоолын тоо (ш)	Хөлөг онгоцны зогсоолын ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал /жилд/				
		Чингэлэгийн ачаа эргэлт (TEU)	Зорчигч тээврийн урсгал (хүн.удаа)	Нүүрс (тонн)	Газрын тос, байгалийн хий болон дагалдах бүтээгдэхүүнүүд (тонн)	Төмөр, хүдэр (тонн)
81896	421	8050000	18630000	18400000	208250000	61420000

ДАНДОН /ДАНДУН/ ДАЛАЙН БООМТ

Боомтын байршил: БНХАУ-ын Дандон далайн боомт нь БНАСАУ-тай хиллэдэг Ляонин мужийн зүүн өмнөд хил дээр, Ялу гол далайд цутгах бэлчирт байрладаг.

Боомтын эзэмшигч: Боомтын үйл ажиллагааг нь “Дандон Порт Групп” (Dandong Port Group Co., Ltd.) удирддаг.

Ачаа эргэлт: Дандон боомтын нийт ачаа эргэлт 2017 онд 142 сая тонн ачаа, 2018 онд 101 сая тонн ачаа боловсруулсан байна. Чингэлэг тээвэрлэлтийн хувьд 2016 онд 1 сая 990 мянган TEU, 2017 онд 1 сая 866 мянган TEU чингэлэг нэвтрүүлсэн үзүүлэлттэй байсан ба өмнөх оноос 6.2 хувийн бууралтыг үзүүлж дэлхийн шилдэг 100 боомтоос 7 байраар ухарч 88 дугаарт эрэмбэлэгдсэн байна.

Далайн тээврийн сүлжээ: Дандон боомт нь дэлхийн 70 гаруй улсын далайн 90 боомт руу шууд далайгаар холбогддог байна.

Төрөлжсөн байдал: Төмрийн хүдэр, үр тариа, нүүрс, ерөнхий ачаа.

Онцлог давуу тал: Зүүн хойд бүс нутгийн Түмэн голын тээврийн сүлжээний гол зангилаа гэж үздэг. Дандон боомтын өргөтгөлийн бүтээн байгуулалтын ажилд 2015 онд нийт 10,1 тэрбум юань зарцуулан хөлөг онгоцны 20 зогсоолыг шинээр нэмж барьж байгуулсан.

Боомтын хүчин чадал: Дандон боомтын хэмжээнд Дадун, Лантоу, Хаяан Хонг гэдэг 3 бүс болон бусад жижиг боомт хэсгүүдээс бүрддэг бөгөөд тэдгээр нь хөлөг онгоцны нийт 48 зогсоолтой, үүнээс 10 мянган тонноос дээш даацтай, хөлөг онгоцны зогсоол 25 байдаг. Боомтын жилийн нэвтрүүлэх хүчин чадал ачаа тээвэр 50,1 сая тонн, зорчигч тээвэр 270 мянган хүн, чингэлэг тээвэр 244 мянган TEU байна.

Үүнээс Дадун бүсэд нийт 28 хөлөг онгоцны зогсоолтой ба жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал 48,9 сая тонн, зорчигч тээвэр 100 мянган хүн, чингэлэг тээвэр 244 мянган TEU байна.

Лантоу бүсэд 1000-3000 мянган тонны даацтай зогсоол 5 байдаг ба жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал нь 1,05 сая тонн, бусад жижиг боомтын хэсгүүдэд 100-450 тонны зогсоол 15 байдаг ба тэдгээрийн жилийн нэвтрүүлэх хүчин чадал нь ачаа тээвэр 270 мянган тонн, зорчигч тээвэр 170 мянган хүн байдаг байна. Хаяан Хонг бүсийн бүтээн байгуулалтын ажил хийгдэж байна.

Монгол Улсын хилийн боомтоос Дандон боомт хүртэлх төмөр замын урт

- Бичигтээс Дандон боомт хүртэл: 1230 км

ДАЛЯНЬ ДАЛАЙН БООМТ

Боомтын байршил: Ляонин мужийн Ляодугийн хойгийн өмнөд хэсэгт Бо Хай болон Шар тэнгисийн дагуу оршдог.

Боомтын эзэмшигч: Боомтын үйл ажиллагааг нь “Далянь Порт” ХХК (Dalian Port Co.,Ltd.) удирддаг.

Ачаа эргэлт: Далянь боомтын ачаа эргэлтийн хэмжээ 2017 онд 455 сая тонн, 2016 онтой харьцуулахад 4,3 хувиар өссөн байна. Үүнээс гадаад худалдааны ачаа эргэлт 157 сая тонн өмнөх оноос 12,7 хувиар өссөн, дотоод худалдааны ачаа эргэлт 298 сая тонн, өмнөх оноос 0,3 хувиар өссөн байна. Чингэлгийн ачаа эргэлтийн хэмжээ 9,7 сая TEU хүрсэн нь өмнөх оноос 1,3 хувиар өссөн байна. Гадаад худалдааны чингэлгийн ачаа эргэлтийн хэмжээ 5,349 сая TEU хүрсэн нь өмнөх оноос 2,8 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Далайн тээврийн сүлжээ: Далянь боомт нь дэлхийн 160 улсын 300 гаруй далайн боомт руу шууд далайгаар тээвэр хийдэг байна.

Төрөлжсөн байдал: Автомашин, чингэлэг, төмрийн хүдэр, түлш шатахуун.

Онцлог давуу тал: Далянь боомтыг ӨМӨЗО-ны Дунбэйн бүсэд нэвтрэх хаалга гэж үздэг бөгөөд эх газрын Хятадын хойд, төв, өмнөд бүс нутгуудын усан замын тээврийг нэгтгэсэн гол зангилаа юм. Номхон далайд гарах худалдааны гол гарц бөгөөд чингэлэг тээврээр Хятад Улсдаа хоёрдугаарт ордог, томоохон 10 боомтын нэг юм. Далянь боомт Хятадын Зүүн Хойд талын төмөр замын сүлжээгээр Харбин, Чанчунь, Шэньян г.м бусад дотоодын томоохон хотуудтай холбогддог. Долоо хоног бүр чингэлэг тээврийн 70 вагон дамжин өнгөрдөг нь төлөвлөлт болон хурдан шуурхай үйлчилгээний давуу тал гэж дүгнэгдсэн байна.

Боомт нь 2017 оны эцсийн байдлаар нийт 223 зогсоолтой ба жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал нь 320 сая тонн байна. Үүнээс 10 мянган тонноос дээш хүчин чадалтай 104 зогсоолтой ба ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал 284 сая тонн байна.

Боомтын хэмжээнд автомашин, чингэлэг тээвэр, газрын тос, төмрийн хүдэр, нүүрс, химийн ачаа, үр тариа гэхчилэн 7 төрлийн ачаа дангаараа 414 сая тонн ачаа нэвтрүүлсэн бөгөөд энэ нь нийт ачаа эргэлтийн 90.9 хувийг бүрдүүлсэн байна.

Далянь боомтын 2017 онд нэвтрүүлсэн голлох ачааны ачаа эргэлтийн тоон үзүүлэлтийн хүснэгт /сая.тонн/

Ачааны төрөл	Нийт			Экспортоор			Импортоор		
	Нийт	Гадаад худалдаа	Дотоод худалдаа	Нийт	Гадаад худалдаа	Дотоод худалдаа	Нийт	Гадаад худалдаа	Дотоод худалдаа
Нүүрс	15.06	3.38	1.17	0.63	0	0.63	14.43	3.38	11.05
Газрын тос	76.01	44.92	31.08	33.50	9.69	23.81	42.51	35.23	7.28
Төмрийн хүдэр	28.96	25.69	3.28	8.03	5.27	2.76	20.93	20.42	0.51
Ган	9.77	2.11	7.66	7.65	1.53	6.12	2.12	0.59	1.53
Үр тариа	13.66	7.24	6.42	6.83	0.83	6.0	6.83	6.41	4.20
Ro-Ro	142.38	0.52	141.86	77.69	0.04	77.65	64.69	0.49	64.20
Химийн	19.08	5.69	13.39	11.52	0.09	11.42	7.57	5.60	1.97

ачаа									
Чингэлэг	118.45	62.95	55.50	61.94	33.70	28.24	56.52	29.56	27.56

2017 онд нэвтрүүлсэн ачааны хэмжээ /ачааны төрлөөр/

Ачааны төрөл		Ачаа урсгал
Чингэлэгийн ачаа эргэлт		9581000 TEU
Зорчигч тээврийн эргэлт		3759000 удаа
Нийт ачаа эргэлт		372008000 тонн
Үүнээс	Нүүрсний бүтээгдэхүүн	12893000 тонн
	Газрын тос, байгалийн хийн болон дагалдах бүтээгдэхүүнүүд	59089000 тонн
	Төмөр, хүдэр	28888000 тонн
	Хүнсний бүтээгдэхүүн	109599000 тонн

2017 онд хөлөг онгоцны зогсоолын тоон үзүүлэлт

Зогсоолын урт (м)	Зогсоолын тоо (ширхэг)	Зогсоолын ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал /жилд/				
		Чингэлэгийн ачаа урсгал (тонн)	Зорчигч урсгал (хүн)	Нүүрсний ачаа урсгал (тонн)	Газрын тосны ачаа урсгал (тонн)	Төмрийн хүдрийн ачаа урсгал (тонн)
25335	100	4896000	7820000	7850000	102810000	15520000

Монгол Улсын хилийн боомтоос Далянь боомт хүртэлх төмөр замын урт:

- Далянь боомтоос төмөр замаар Харбин, Манжур болон ОХУ-ын Борзя хотоор дамжин Чойбалсан хүртэл нийт 2263 км
- Бичигтээс Далянь хүртэл 1447 км
- Замын -Үүдээс Далянь хүртэл 1850 км

ИНКОУ БООМТ

Боомтын байршил: Ляонин мужийн баруун урд байрладаг, БНАСАУ-аас 193 км, Далянь хотоос 200 км, Шанхай хотоос 1060 км-ийн зайд оршдог байна.

Боомтын эзэмшигч: Боомтын үйл ажиллагааг нь “Инкоу Порт Групп” (Yingkou Port Group Co.,Ltd) удирддаг.

Ачаа эргэлт: Инкоу боомтын нийт ачаа эргэлт 2017 онд 360 сая тонн, чингэлэг тээврээр 6.3 сая TEU хүрсэн байна.

Далайн тээврийн сүлжээ: Инкоу боомт нь дэлхийн 50 орны 140 гаруй боомттой шууд харилцаа холбоотой тээвэр эрхэлдэг.

Төрөлжсөн байдал: Төмрийн хүдэр, төмөр, мод, нүүрс, үр тариа, шатахуун, химийн ачаа, газрын тос, дотоодын үйлдвэрийн автомашин, чингэлэг.

Онцлог давуу тал: Ляонин мужид томоохонд тооцогдох загас олборлох болон газрын тос дахин боловсруулах үйлдвэрүүдтэй. Зүүн хойд хэсгээрээ Шэньян, Баруун урд хэсгээр Далянь хурдны авто зам болон төмөр замаар холбогддог байна. Инкоу боомт нь Хуучин Инкоу, Баючянь, Шянрендао, Хулудао, Панжин, Сүйжон гэсэн 6 боомтод хуваагддаг.

Гадаад худалдааны 5 чиглэлд шууд тээвэр хийгддэг ба тэдгээр нь Зүүн Өмнөд Ази руу 2 чиглэл, Япон Улс руу 1 чиглэл, БНСУ-ын Пусан руу 1 чиглэл, Инчон руу 1 чиглэл юм. (Олон улсын зорчигч болон ачаа тээврийн маршрут). Мөн Тяньжин, Далянь, Нинбо, Шанхай боомтуудаар дамжин дэлхийн бүх боомтууд руу шууд гарах боломжтой дотоодын 4 маршруттай байна. Гадаад болон дотоод худалдааны маршрутаар өдөрт 50-иас дээш хөлөг онгоц ирдэг байна.

2017 оны ачаа эргэлтийн статистик

Ачаа эргэлт				Чингэлэгийн ачаа эргэлт (TEU)	Зорчигч (удаа)
Нийт	Хүдэр	Нүүрс	Газрын тос	6278000	13000
362670000	379690000	21669000	42599000		

Монгол Улсын хилийн боомтоос Инкоу боомт хүртэлх төмөр замын урт, тээврийн үнэ тариф:

- Инкоу боомтоос төмөр замаар Харбин, Манжур болон ОХУ-ын Борзя хотоор дамжин Чойбалсан хүртэл нийт 2200 км
- Бичигтээс Инкоу хүртэл 1150 км
- Замын -Үүдээс Инкоу хүртэл 1650 км

ЖИНЖОУ ДАЛАЙН БООМТ

Боомтын байршил: Ляодон хойгт орших Бо Хай буюу Чихли булангийн төгсгөлд Жинжоу тохойд байрладаг. Ляонин мужийн хойд дүүргийн голлох боомт, Бохай тэнгисийн хойд хэсэгт байрлах ба Хятадын Хойд, Зүүн хойд хэсэг, Өвөр Монголын зүүн хэсгээр хиллэдэг байна

Боомтын эзэмшигч: Боомтын үйл ажиллагааг нь “Жинжоу Порт” ХХК (Jinzhou Port Co.,Ltd.) удирддаг.

Ачаа эргэлт: Жинжоу боомтын ачаа урсгалын хэмжээ 2017 онд 105.11 сая тонн хүрсэнээс гадна гадаад худалдааны импорт, экспорт 11.70 сая тонн, чингэлэг тээвэр 1.218 сая TEU хүрсэн байна. Үүнээс нүүрс 6.9 сая тонн, шатах, тослох материал 13.7 сая тонн, ган 1.886 сая тонн, төмрийн хүдэр 5.94 сая тонн, үр тариа 11.8 сая тонн, бусад (чингэлэгийг оруулаад) 61.22 сая тонн ачаа байна.

Далайн тээврийн сүлжээ: Жинжоу боомт нь Далянь хотын засаг захиргаанд харьяалагдаж нэг дүүрэг нь гэж тооцогддог ба Дотоодын болон Ази, Европын 80 гаруй орны боомт руу тээвэр хийдэг.

Төрөлжсөн байдал: Газрын тос, үр тариа, нүүрс, нурмаг ачаа, хүдрийн баяжмал.

Онцлог давуу тал: Жинжоу боомтын бүтээн байгуулалтад 2017 онд 737 сая юанийн хөрөнгө оруулалт хийгдсэн ба 2017 оны жилийн эцэс гэхэд хөлөг онгоцны 23 зогсоол байгаагаас 21 нь 10 тонноос дээш даацтай хөлөг онгоцны зогсоол, хамгийн томдоо 250 мянган тонн даацтай хөлөг онгоц хүлээж авах хүчин чадалтай байна. Жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал 100 сая тонн ба үүнээс чингэлэг нэвтрүүлэх хүчин чадал 840 мянган TEU байна.

Монгол Улсын Далайн захиргаа болон Жинжоу боомтын захиргаа хооронд 2016 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдөр “Хамтран ажиллах тухай хэлэлцээр” байгуулсан. Тус хэлэлцээрийн хүрээнд БНХАУ-ын Ляонин мужийн Жинжоу боомтод Монгол Улс Төлөөлөгчийн газраа байгуулан үйл ажиллагаагаа албан ёсоор эхлүүлсэн бөгөөд Жинжоу боомтоор дамжуулан тээвэр хийгдэх бүрэн боломж нээгдсэн юм.

Монгол Улсын хилийн боомтоос Жинжоу боомт хүртэлх төмөр замын урт:

- Бичигт-Жинжоу боомт: 866 км
- Замын-Үүд-Шилийн хот- Жинжоу боомт: 1341 км
- Замын-Үүд- Жинин-Датон- Жинжоу боомт: 1264 км

БНХАУ-ЫН ХЭБЭЙ МУЖИЙН ДАЛАЙН БООМТУУД

Хэбэй /Хөбэй/ муж нь Бээжин хотыг бүхэлд нь тойрч, Өвөр Монгол, Ляонин, Шаньдун, Хэнань, Шаньси мужуудаар хиллэж, зүүн хэсгээрээ Бохайн тэнгист /Тяньжинд/ тулж байрладаг, газар нутгийн хэмжээгээрээ Хятад Улсад 12 дугаарт ордог муж юм.

Мужийн нэр	Хөбэй муж
Газар нутаг	187,700 км²
Хүн ам	71,854,202 хүн
Мужийн төв	Шижяжуан

Хэбэй мужийн далайн эргийн нийт урт 487 км ба боомт бүсийн эргийн нийт урт 111.7 км байна. Хэбэй мужид Чинхуан Дао, Таншан, Хуан Хуа гэсэн гурван үндсэн боомт байдаг ба тэдгээр нь дотроо Чинхуан Дао боомтын Донган бүс, Сиган бүс, Таншан боомтын Жинтан бүс, Цаофэй диан боомтын бүс, Хуанхуа нүүрсний боомтын бүс мөн Ерөнхий боомтын бүс, Ялгах боомтын бүс гэсэн хэсгүүдээс бүрддэг.

Мужийн хэмжээнд нийт ачаа урсгалын хэмжээ 2017 онд 1.09 тэрбум тонн буюу өмнөх оноос 14.3%-иар өссөн; боомтын үндсэн хөрөнгөнд 7.07 тэрбум юанийн хөрөнгө оруулалт хийснээр ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал 21.92 сая тонноор нэмэгдсэн бөгөөд мужийн хэмжээнд ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадлыг 1.05 тэрбум тонн хүртэл өсгөсөнөөр Хятадын улсын хэмжээнд 2 дугаарт бичигдэж байна.

2017 оны нийт ачаа эргэлтийн хэмжээ /ачааны төрлөөр/

Ачааны төрөл		Хэмжих нэгж	Ачаа урсгал
Чингэлэгийн ачаа эргэлт		TEU	3743000
Зорчигч тээврийн эргэлт		Хүн /удаа/	16600
Нийт ачаа эргэлт		тонн	1088680000
Үүнээс	Нүүрсний бүтээгдэхүүн	тонн	604910000
	Газрын тос, байгалийн хий болон дагалдах бүтээгдэхүүнүүд	тонн	2770000
	Төмөр, хүдэр	тонн	292900000
	Ган	тонн	62350000

Хөлөг онгоцны зогсоолуудын үзүүлэлт /2017 оны байдлаар/

Зогсоолын урт (м)	Хөлөг онгоцны зогсоолын тоо (ш)	Хөлөг онгоцны зогсоолын ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал /жилд/				
		Чингэлэгийн ачаа эргэлт (TEU)	Зорчигч тээврийн эргэлт (удаа)	Нүүрсний ачаа эргэлт (тонн)	Газрын тос, байгалийн хий болон дагалдах бүтээгдэхүүнүүд (тонн)	Төмрийн хүдэр (тонн)
52951	208	3500000	-	667950000	49360000	171000000

ЧИНЬХУАНДАО ДАЛАЙН БООМТ

Боомтын байршил: БНХАУ-ын Чинхуандао далайн боомт нь Хэбэй мужийн Зүүн хойд бүс болон Бохай тэнгисийн хойд эрэг дээр оршдог. Энэ нь Хэбэй мужийн Чиньхуандао хот болон Шаньси мужийн Датон хотыг холбодог Дачин тээврийн шугамын зүүн төгсгөл дээр байрладаг. Хятад Улсын баруунаас зүүн, хойноос урагш чиглэсэн нүүрсний шилжүүлэн ачилтын тээврийн гол зангилаа бөгөөд эдийн засгийн чухал ач холбогдолтой хэсэг юм.

Боомтын эзэмшигч: *Qinghuangdao Port Co.,Ltd.* Тус компани нь “Хэбэй порт групп” (Hebei Port Group)-ийн охин компани болж 2008 оны 3 дугаар сарын 31-ний өдөр үүсгэн байгуулагдсан.

Ачаа эргэлт: Боомтын ачаа эргэлтийн хэмжээ нүүрсний эрэлттэй шууд хамааралтай байдаг байна. Боомтын жилийн ачаа эргэлт 2017 онд 245 сая тонн буюу өмнөх оноос даруй 31 хувиар өссөн үзүүлэлттэй гарсан байна. Чингэлэгийн ачаа эргэлт 560000 TEU буюу өмнөх оноос 8.5 хувийн өсөлтийг үзүүлсэн байна.

Төрөлжсөн байдал: Нүүрс, төмрийн хүдэр, газрын тос, химийн ачаа, чингэлэг, ердийн ачаа.

Боомтын хүчин чадал: Чиньхуандао боомт 10 мянган тонноос дээш хөлөг онгоцны 44 зогсоолтой ба жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал 226.35 сая тонн, чингэлэг 750 мянган TEU байна.

Боомт нь нүүрс ачиж буулгах зориулалттай хөлөг онгоцны 23 зогсоолтой бөгөөд ерөнхийдөө нүүрсний төрөлжсөн боомт гэж хэлэхэд болно. Цагт 6000 тонн нүүрс ачиж буулгах хүчин чадал бүхий кран, зөөвөрлөгч механизмаар тоноглогдсон.

Ердийн ачааны хөлөг онгоцны 17 зогсоолтой ба эдгээр нь үр тариа ачиж буулгадаг байна. Мөн түүхий газрын тос ачигч хөлөг онгоцны зогсоол 4, боловсруулсан газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцны зогсоол 1, шингэрүүлсэн химийн ачааны хөлөг онгоцны 2 зогсоолтойгоор үйл ажиллагаа явуулдаг. Чингэлэг тээврийн хөлөг онгоцны 3 зогсоолтой.

Агуулах талбай: Тус боомт нь 10.27 сая тонн нүүрс агуулах талбай, 2.19 сая тонн ердийн задгай ачаа хадгалах талбай, 286 мянган куб.метр газрын тос хадгалах сав 15 болон 23 мянган TEU чингэлэг хадгалах талбайтай.

Онцлог давуу тал: Дэлхийн хамгийн томд тооцогдох хуурай болон задгай ачааны төрөлжсөн боомт юм. Чиньхуандао боомтын эрэг нь гүн устай, шаваргүй, хөлддөггүй байгалийн онцлог тогтоцтой газар юм. Чиньхуандао боомт нь нүүрсний тээврийн чиглэлээр төрөлжсөн томоохон боомтын нэг ба өдөрт багадаа 50 хөлөг онгоц ачиж буулгах хүчин чадалтай юм.

Нийт ачаа эргэлтийн хэмжээ /ачааны төрлөөр/

/2017 оны байдлаар/

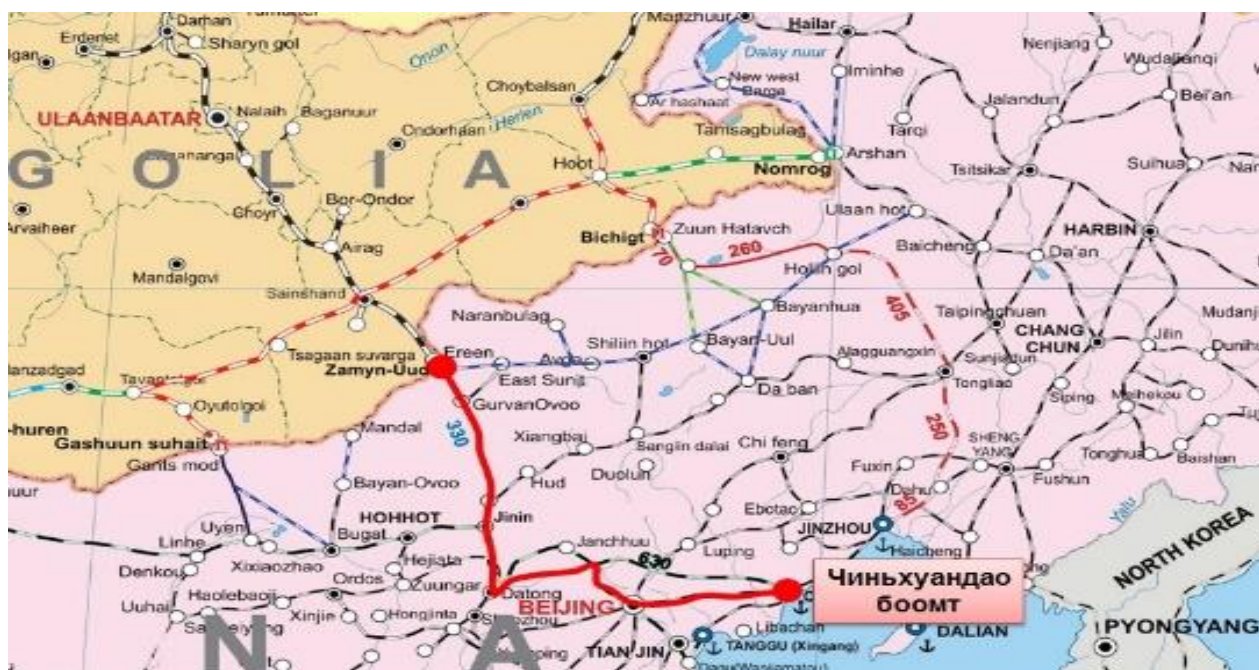
Ачааны төрөл		Ачаа эргэлт
Чингэлэг тээврийн ачаа эргэлт		559300 TEU
Зорчигч тээврийн эргэлт		16600 удаа
Нийт ачаа эргэлт		245200000 тонн
Үүнээс	Нүүрс	216600000 тонн
	Газрын тос, байгалийн хий болон дагалдах бүтээгдэхүүнүүд	3640000 тонн
	Төмрийн хүдэр	5460000 тонн
	Ган	5140000 тонн

Хөлөг онгоцны зогсоолуудын үзүүлэлт

Зогсоолын урт (м)	Хөлөг онгоцны зогсоолын тоо (ш)	Хөлөг онгоцны зогсоолын жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал				
		Чингэлэгийн ачаа эргэлт (TEU)	Зорчигч тээврийн эргэлт (удаа)	Нүүрсний ачаа эргэлт (тонн)	Газрын тос, байгалийн хий болон дагалдах бүтээгдэхүүнүүд (тонн)	Төмрийн хүдэр (тонн)
13329	58	750000	-	188550000	16860000	4000000

Монгол Улсын хилийн боомтоос Чиньхуандао боомт хүртэлх төмөр замын урт:

- Замын-Үүдээс Чиньхуандао боомт хүртэл: 1100 км.

ХУАНХУА БООМТ

Боомтын байршил: БНХАУ-ын Хуанхуа боомт нь Хэбэй мужийн Цанжоу хотоос зүүн тийш 90 км зайд Бохай тэнгисийн эрэг дээр Хэбэй муж, Шандун муж хоёрын зааг дээр оршдог. Бохай тэнгисийн эдийн засгийн бүсийн дунд, Хятадын Төв болон Баруун хойд бүсийн далайд гарах чухал ач холбогдолтой боомт юм.

Боомтын эзэмшигч: *Hebei Port Co.,Ltd*

Хуанхуа боомт нь Шэнхуа нүүрсний боомтын бүс, Хуанхуа төв боомтын бүс, Хэкоу боомтын бүс гэсэн 3 бүсэд хуваагддаг.

Ачаа эргэлт: Хуанхуа боомтын нийт ачаа эргэлтийн хэмжээ 2017 онд 270.28 сая тонн байсан бол өмнөх оноос 10.4 хувийн өсөлттэй гарсан байна. Үүнээс чингэлэг тээврийн ачаа эргэлт 653600 TEU-д хүрснээр өмнөх оноос 8.7 хувийн өсөлтийг үзүүлсэн байна.

Төрөлжсөн байдал: Нүүрс, төмрийн хүдэр, газрын тос, химийн ачаа, чингэлэг, ерөнхий ачаа.

Боомтын хүчин чадал: Боомтын хэмжээнд нийт 39 хөлөг онгоцны зогсоолтой ба жилийн нэвтрүүлэх хүчин чадал 245.5 сая тонн байна.

Шэнхуа нүүрсний боомтын бүсэд нийт 15 хөлөг онгоцны зогсоолтой ба зогсоолын нийт урт 44.5 км, өргөн 270 м, усны гүн 14 м байна.

Хуанхуа төв боомтын бүсэд нийт 8 хөлөг онгоцны зогсоолтой. Зогсоолын нийт урт 44.5 км, өргөн 210 м, усны гүн 14.5 м. Үүнээс ерөнхий ачааны 100 мянган тонны даацтай 4 зогсоол, холимог ачааны 100 мянган тонны даацтай 2 зогсоол, чингэлэгийн 100 мянган тонны даацтай 2 зогсоолтой байна.

Онцлог давуу тал: Хуанхуа боомт нь нүүрс тээвэрлэлтийн хэмжээгээрээ Хятад Улсад 2 дугаарт ордог төрөлжсөн боомт юм.

Нийт ачаа эргэлтийн хэмжээ /ачааны төрлөөр/

/2017 оны байдлаар/

Ачааны төрөл		Хэмжих нэгж	Ачаа эргэлт
Чингэлэг тээврийн ачаа эргэлт		TEU	653600
Зорчигч тээврийн эргэлт		удаа	-
Нийт ачаа эргэлт		тонн	270280000
Үүнээс	Нүүрс	тонн	210920000
	Газрын тос, байгалийн хий болон дагалдах бүтээгдэхүүнүүд	тонн	4780000
	Төмөр, хүдэр	тонн	39950000
	Бусад	тонн	300000

Хөлөг онгоцны зогсоолуудын үзүүлэлт

Зогсоолын урт (м)	Хөлөг онгоцны зогсоолын тоо (ш)	Хөлөг онгоцны зогсоолын жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал				
		Чингэлэгийн ачаа эргэлт (TEU)	Зорчигч тээврийн эргэлт (удаа)	Нүүрсний ачаа эргэлт (тонн)	Газрын тос, байгалийн хий болон дагалдах бүтээгдэхүүнүүд (тонн)	Төмрийн хүдэр (тонн)
9586	39	950000		184350000	1900000	30000000

ТЯНЬЖИН БООМТ

Боомтын байршил: Тяньжин хот нь 11,5 сая хүн амтай, 11,9 мянган кв.км нутаг дэвсгэртэй, бие даасан засаг захиргаа, эдийн засгийн нээлттэй хот бөгөөд түүнийг "Бохай тэнгисийн сувд" гэж нэрлэдэг. Тяньжин боомт нь Бохай тэнгисийн баруун эрэгт Бээжин хотоос 170 км, Тяньжин хотоос 60 км газарт байрладаг байна.

Боомтын эзэмшигч: Тяньжин хотын төрийн өмчит хөрөнгө, хяналтын хороо

Оператор: "Тяньжин Порт Групп" ХХК (Tianjin Port Group Co., Ltd.)

Ачаа эргэлт: Жилийн дундаж ачаа эргэлт 400 сая тонн, 12 сая TEU чингэлэг.

Тяньжин боомтын жилийн нийт ачаа эргэлтийн хэмжээ 2017 онд 500.56 сая тонн буюу өмнөх оноос 8.8 хувийн бууралтыг үзүүлсэн байна. Үүнээс нүүрс 97 сая тонн жилийн дундаж бууралт 26.7 хувь, шатах тослох материал 57.07 сая тонн буюу 4.7 хувийн бууралттай, төмрийн хүдэр 103.94 сая тонн буюу 14.2 хувийн бууралттай дүн гарсан байна. Чингэлэгийн ачаа эргэлтийн хэмжээ 15.07 сая TEU жилийн дундаж өсөлт 3.8 хувьтай байв.

Далайн тээврийн сүлжээ: Тяньжин боомт нь дэлхийн 180 орны 600 гаруй далайн боомт руу шууд тээвэр хийгддэг томоохон хэмжээний зангилаа боомт юм.

Төрөлжсөн байдал: Ерөнхий ачаа, эрдэнэ шиш, үр тариа, хагас боловсруулсан төмөр эдлэл, тоног төхөөрөмж.

Боомтын хүчин чадал: Тяньжин боомт нь бүх төрлийн ачааны 173 хөлөг онгоцны зогсоолтой үйл ажиллагаа явуулснаас 10 мянган тонны хөлөг онгоцны зогсоол 119, боомтын эргийн нийт урт 38729 м, жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал 459 сая тонн буюу үүнээс чингэлэг тээврийн нэвтрүүлэх хүчин чадал 11.310 сая TEU гэсэн үзүүлэлттэй байна.

Онцлог давуу тал: Тяньжин боомт нь хүний гараар бүтсэн дэлхийн хамгийн гүн боомт юм. Боомтын усны гүн 21 м ба 200 мянган тонны даацтай хөлөг онгоц чөлөөтэй боомтод өөрөө нэвтэрч, гарах боломжтой юм. Харин 300 мянган тонны хөлөг онгоц нь чирэгч онгоцоор боомтын бүсэд нэвтэрдэг байна.

Тяньжиний зүүн хэсэгт орших Тяньжин Бинхай шинэ дүүрэг нь нийт 2270 кв. км нутаг дэвсгэртэй, 1,72 сая хүн амтай юм. Энэ бүс нутагт Тяньжин Эдийн засаг-Технологийн Хөгжлийн бүс (TEDA), Тяньжиний боомт бүс, Өндөр технологийн үйлдвэрлэлийн бүс, Нисэх буудалд түшиглэсэн үйлдвэрлэлийн бүс, Хятад-Сингапурын Эко-хотхон байдаг бөгөөд засаг захиргааны Тангу, Дагань, Хангу дүүргийг нэгтгэн Бинхай шинэ дүүрэг гэж нэрлэх болсон. Боомт нь усаар 35 км хиллэдэг. Тяньжин боомт нь Бейзян (хойд боомт), Нанзян (өмнөд боомт), Дунзян чөлөөт худалдааны боомт бүс (зүүн боомт), Линган эдийн засгийн

өмнөд бүс болон Нанган аж үйлдвэрийн бүс гэсэн үндсэн 5 хэсгээс бүрддэг.

Нанзяний боомтын бүс: Тус боомтын бүс нь нурмаг бараа болон газрын тос, шингэн биет бүтээгдэхүүн хадгалах, тээвэрлэх, дамжин өнгөрүүлэх боомт юм. Боомтын нийт урт зүүнээс баруун тийш 15 км, хойноос урагш 1.3–2км өргөн хиймэл арал юм.

Химийн ачааны 4 терминаль нийт 1.48 км хавтгай дөрвөлжин талбайтай, жилийн нэвтрүүлэх хүчин чадал нь 18.9 сая тонн.

Нурмаг ачааны терминалын жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал 270 сая тонн бөгөөд нүүрсний хөлөг онгоцны 10 зогсоол мөн хүдэр ачиж буулгах 3 зогсоолыг нэмж барьж байна.

Газрын тос ачиж буулгах зориулалттай 300 мянган тоннын хөлөг онгоцны 3 зогсоолыг барьж байна. Терминалын нийт талбай 2.29 кв.км, жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал 54 сая тонн.

Дунзяны чөлөөт худалдааны боомт бүс: Тус чөлөөт худалдааны бүс нь терминал, ложистик үйлчилгээ, амралт-аялал жуулчлалын гэсэн 3 хэсгээс бүрдэх бөгөөд 10 км урт, 3 км өргөн, нийтдээ 30 кв.км талбайтай газарт байгуулахаар төлөвлөгдөн бүтээн байгуулалтын ажил явагдаж байна.

Бэйзян боомтын бүс: Тус боомтын бүс нь түүвэр ачаа бараа, Ro-Ro, логиستيкийн парк болон чингэлэг тээврийн үйл ажиллагаа явуулдаг. Эргийн урт нь 19.1 м, нийт 31.2 хавтгай дөрвөлжин талбайтай. Чингэлэгийн хөлөг онгоцны 32 зогсоолтой, жилийн нэвтрүүлэх хүчин чадал нь 16 сая TEU чингэлэг, Ro-Ro хөлөг онгоцны N1#, N2# зогсоолуудын жилийн нэвтрүүлэх хүчин чадал 500 мянган машин. Логистикийн паркийн нийт талбай 13.54 кв.км ба Бэйзян боомтын бүсээс Синган боомтын хооронд түүвэр ачаа болон чингэлэгийн ачааны автомашины тээврийг гүйцэтгэх юм.

Нанган аж үйлдвэрийн бүс: Тус бүс нь газрын тос боловсруулах, төмөрлөгийн үйлдвэр, мөн томоохон аж үйлдвэрийн төслийг хэрэгжүүлэх 162 км хавтгай дөрвөлжин талбайтай. Одоогийн байдлаар 21 төсөл хэрэгжүүлэхээр гарын үсэг зурагдаад байгаагаас Хятад-Оросын газрын тос боловсруулах үйлдвэрийн шав тавигдан барилгын ажил явагдаж байна.

**Нийт ачаа эргэлтийн хэмжээ /ачааны төрлөөр/
/2017 оны байдлаар/**

Ачааны төрөл		Ачаа эргэлт
Чингэлэг тээврийн ачаа эргэлт		15069000 TEU
Зорчигч тээврийн эргэлт		970000 удаа
Нийт ачаа эргэлт		500560000 тонн
Үүнээс	Нүүрс	97000000 тонн
	Газрын тос, байгалийн хий болон дагалдах бүтээгдэхүүнүүд	57070000 тонн
	Төмрийн хүдэр	103940000

Хөлөг онгоцны зогсоолуудын үзүүлэлт

Зогсоолын урт (м)	Хөлөг онгоцны зогсоолын тоо (ш)	Хөлөг онгоцны зогсоолын жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал				
		Чингэлэгийн ачаа эргэлт (TEU)	Зорчигч тээврийн эргэлт (удаа)	Нүүрсний ачаа эргэлт (тонн)	Газрын тос, байгалийн хий болон дагалдах бүтээгдэхүүнүүд (тонн)	Төмрийн хүдэр (тонн)
37634	160	11310000	920000	95500000	48200000	29000000

Монгол Улсын хилийн боомтоос Тяньжин боомт хүртэлх төмөр замын уртын хэмжээ:

- Замын-Үүдээс Тяньжин хотын Синган боомт хүртэл: 849 км

ОРОСЫН ХОЛБООНЫ УЛСЫН АЛС ДОРНОДЫН БҮСИЙН ДАЛАЙН БООМТУУД

Оросын холбооны улсын хэмжээнд далайн боомтууд Азов-Хар тэнгисийн, Балтын тэнгисийн, Каспийн тэнгисийн, Арктикийн далайн болон Алс Дорнодын гэсэн усны 5 сав газар /бассейн/-т хуваагддаг. Монгол Улс гуравдагч орны зах зээлд бүтээгдэхүүнээ экспортоор гаргахад мөн гуравдагч орноос бүтээгдэхүүн импортоор оруулахад ОХУ-ын Алс Дорнодын бассейны далайн боомтуудыг ашиглах нь хамгийн тохиромжтой.

Алс Дорнодын далайн боомтуудын ачаа эргэлт 2017 оны эхний долоон сарын байдлаар 95,7 сая тонн хүрч, өнгөрсөн жилтэй харьцуулахад 5,4%-иар өссөн ба хуурай ачааны хэмжээ 58,1 сая тонн буюу 8,1%-иар өсч, шингэн ачааны хэмжээ 37,6 сая тонн буюу 1,5%-иар өссөн байна. Өнгөрсөн жилийн байдлаар Оросын далайн боомтууд нийт 136,3 сая тонн нүүрс (134,4 сая тонн-экспорт) боловсруулсны 81,8 сая тонн (80,9 сая тонн-экспорт) буюу 60 гаруй хувь нь Алс Дорнодын далайн боомтуудаар тээвэрлэгдсэн байна.

ОХУ-ын Алс Дорнодын голлох далайн боомтуудын ачаа эргэлт /сая тонн/

Боомтууд	2016 оны эцэст /сая тонн/	2017 оны эхний хагас	
		Нийт /сая тонн/	Өсөлт /%/
Восточный	68,5	34,8	5,6
Ванино	30,2	14,9	2,2
Находка	23,3	12,3	5
Владивосток	14,3	8	16,9
Посьет	8,2	4	-1,4

ВОСТОЧНЫЙ ДАЛАЙН БООМТ

Боомтын байршил: Тус боомт нь Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотоос 4491 км зайд оршдог, Япон тэнгисийн Находка буланд Врангелийн хоолойд оршдог холбооны улсын хэмжээний далайн боомт юм. Номхон далай дахь ОХУ-ын тээврийн «Восточный-Находка» томоохон зангилаанд ордог. ОХУ-ын хэрэгжүүлж буй Монгол-Орос-Хятадын “Эдийн засгийн коридор” байгуулах хөтөлбөрийн “Приморье-1” олон улсын төмөр замын коридорын төгсгөлийн цэг юм.

Боомтын захиргаа: Восточный филиал федерального государственного бюджетного учреждения “Администрация морских портов Приморского края и Восточной Арктики”. (Холбооны улсын төсөвт байгууллага “Приморский хязгаар болон Зүүн Арктикийн Далайн боомтуудын захиргаа”-ны Восточный салбар).

Хаяг: Россия, 692941, Приморский край, г. Находка, пгт. Врангель, ул. Внутрипортовая, 17

Утас: +7 (4236) 665-412

И-мэйл: ampv@pma.ru

Ачаа эргэлт: Восточный боомтын нийт ачаа эргэлт 2018 онд нийт 69.2 сая тонн, 2019 онд 73.5 сая тонн хүрсэн нь өмнөх оноос 5.8 хувийн өсөлтийг үзүүлсэн байна.

Төрөлжсөн байдал: Нүүрс, чингэлэг, мод, ашигт малтмал, химийн ачаа, газрын тос зэрэг ачаа голчлон тээвэрлэдэг. Нийт боловсруулсан ачааны 99 хувийг Номхон далайн бүсийн орнууд болох Өмнөд Солонгос, Япон, Хятад зэрэг улс руу тээвэрлэдэг.

Боомтын хүчин чадал: Боомтын усны гүн 22 м ба 180 мян. тонны даацтай, 17 м хүртэл суулттай, 399 м хүртэл урт, 59 м хүртэл өргөнтэй хөлөг онгоц хүлээж авах хүчин чадалтай. Усан мандлын нийт талбай нь 66.5 км², эх газрын 386 га талбайд 5464 м урттай 25 зогсоолтой. Мөн боомтын хэмжээнд 34.7 мян. м² битүү агуулах, 458 мянган м² задгай агуулах, 28 мян. тонн шингэн ачаа буюу газрын тосны агуулах савтай. Боомтын хэмжээнд жилд 32.3 сая тонн шингэн ачаа, 24.2 сая тонн хуурай болон нурмаг ачаа, 653 мян. ТЕУ чингэлэг буюу жилд 63796 мян. тонн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадалтай.

Онцлог давуу тал: Восточный далайн боомт нь Оросын зүүн хязгаарын цорын ганц гүн устай (deerwater) боомт бөгөөд зорчигч тээвэр эрхэлдэггүй зөвхөн ачаа тээвэр төвлөрсөн боомт юм.

Уг боомт нь бүтэн жилийн турш үйл ажиллагаа явуулдаг 11 операторуудтай, ачилт буулгалтын өндөр түвшний тоног төхөөрөмжтэй, ОХУ-ын Номхон далайн тээврийн гол төв юм. Нийт ачааны 99 хувийг Номхон далайн бүсийн орнууд болох Өмнөд Солонгос, Япон, Хятад Улс руу тээвэрлэдэг.

Чингэлэгийн зогсоолыг 1976 онд барьж ашиглалтад оруулсан. Газрын тос, шатахууны тусгай боомтыг 2009 онд албан ёсоор нээсэн байна.

Мөн “Нүүрсний гуравдугаар хэсгийн цогцолбор”-ын бүтээн байгуулалтын ажлыг 2012 оны 12 дугаар сард эхлүүлэн 54 га нутаг дэвсгэрийн далайн усыг ширгээх замаар хиймэл газар үүсгэн өндөр технологиор тоноглож байгаа ба 800 мян. тонны багтаамжтай нүүрсний агуулах, төмөр замын дэд бүтэц бүхий цогц байгууламж болох юм. Тус байгууламж нь 2017 онд ашиглалтад орсноор жилд 39 сая тонн нүүрс ачих боломж бүрдэх юм байна.

Монгол Улсын хилийн боомтоос Восточный боомт хүртэлх төмөр замын урт:

- Сүхбаатар-Наушки-Восточный далайн боомт: 4047 км
- Эрээнцав-Соловьёвск-Восточный далайн боомт: 3483 км

ВЛАДИВОСТОК ДАЛАЙН ХУДАЛДААНЫ БООМТ

Боомтын байршил: Тус боомт нь Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотоос 4200 км зайд оршдог бөгөөд Владивосток хотын баруун хойд эрэг Алтан эвэр хэмээх үл хөлдөх тэнгисийн буланд байрладаг. Тус далайн боомтыг ОХУ-ын хэрэгжүүлж буй Монгол-Орос-Хятадын “Эдийн засгийн коридор” байгуулах хөтөлбөрийн “Приморье-1” олон улсын төмөр замын коридор дайран өнгөрдөг.

Боомтын захиргаа: Филиал Федерального государственного бюджетного учреждения "Администрация морских портов Приморского края и Восточной Арктики" в Морском порту Владивосток. (Холбооны улсын төсөвт байгууллага “Приморийн хязгаар болон Зүүн Арктикийн Далайн боомтуудын захиргаа”-ны Владивосток далайн боомт дахь салбар)

Хаяг: Россия, 690990, Приморский край, г. Владивосток, ул. Нижнепортовая, д. 3

Утас: +7 (423) 279-15-21

И-мэйл: vladamp@vld.pma.ru

Ачаа эргэлт: 2018 онд боомтын ачаа эргэлт 21.2 сая тонн, 2019 онд 23.9 сая тонн хүрсэн нь өмнөх жилтэй харьцуулахад 11,2%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна.

Төрөлжсөн байдал: Задгай, нурмаг ачаа, шингэн ачаа /газрын тосны бүтээгдэхүүн/, загасны аж ахуй, мод, модон материал, чингэлэг, машин, барилга байгууламжийн тоног төхөөрөмж зэрэг ачаагаар төрөлжсөн байдаг. Дамжин өнгөрөх тээврийн ачааны урсгал нь Өмнөд Солонгос, Япон, Хятад, Тайвань, Тайланд, Вьетнам руу чиглэдэг ба дотооддоо Петропавловск–Камчатск, Магадан, Анадырь, Корсаков болон Чукоткын автономит тойргийн боомтууд руу тээвэр хийдэг.

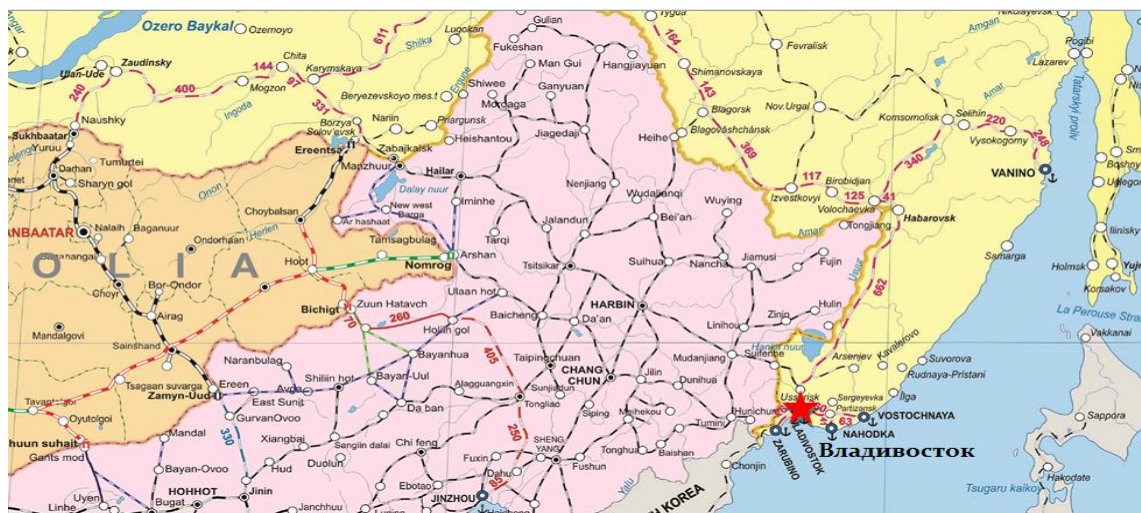
Боомтын хүчин чадал: Нийт талбай 225,71 га, усан талбай 131,06 кв.км, нийт 12915,75 м урттай 65 зогсоолтой. Жилд 22694,418 мянган тонн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадалтай, үүнээс шингэн ачаа 4282,49 мянган тонн, хуурай нурмаг ачаа 6997,9 мян. тонн, чингэлэг 951,169 мянган TEU. Битүү агуулахын талбай 275,041 мянган кв.м, задгай агуулахын талбай 520,31 мянган кв.м бөгөөд шингэн ачааны агуулахын багтаамж 175 мянган тонн

Онцлог давуу тал: Боомтын хөдөлгөөн бүтэн жил үргэлжилдэг, 13 м суулттай, 290 м урттай, 35 м өргөнтэй хөлөг онгоц хүлээж авах хүчин чадалтай, төмөр замын дэд бүтэцтэй.

Гадаад худалдааны үйл ажиллагаа нь 1991 оноос хойш нээлттэй болсноос хойш Владивосток далайн худалдааны боомт нь экспорт-импортын ачаа эргэлтийн хүчин чадлаа байнга нэмэгдүүлж, дэд бүтцээ барьж байгуулж байгаа. Ингэснээр ОХУ-ын Алс Дорнодын бүс нутгаар дайран өнгөрч буй ачааны урсгалыг нэвтрүүлэх, үйлчилгээний өрсөлдөх чадвар, үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг дээшлүүлэх боломжтой болж байна.

Монгол Улсын хилийн боомтоос Владивосток боомт хүртэлх төмөр замын урт:

- Сүхбаатар-Наушки-Владивосток далайн худалдааны боомт: 3889 км
- Эрээнцав-Соловьёвск-Владивосток далайн худалдааны боомт: 3329 км

ВАНИНО ДАЛАЙН БООМТ

Боомтын байршил: Тус далайн боомт нь Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотоос 4273 км зайд оршдог, Алс Дорнод дахь далайн боомтуудын 5 дугаарт, ОХУ-ын хэмжээнд 10 дугаарт ордог томоохон боомт бөгөөд Байгаль-Амурын төмөр замын төгсгөлийн цэг юм. Хөлөг онгоцны хөдөлгөөн жилийн турш үргэлжилдэг ба өвлийн цагт мөс зүсэгч хөлөг онгоцны тусламжтайгаар явагддаг.

Боомтын захиргаа: Федеральное государственное учреждение “Администрация морских портов Охотского моря и Татарского пролива”. (Холбооны Улсын төсөвт байгууллага “Агнуурын тэнгис болон Татаарын хоолойн Далайн боомтуудын захиргаа”).

Хаяг: 682860 Россия, Хабаровский край, п.Ванино, ул.Железнодорожная, д.2

Утас/ факс: +7 (422137) 7-67-79, 7-66-01

И-мэйл: ampvanino@ampvanino.ru

Ачаа эргэлт: 2018 онд ачаа эргэлт 29.5 сая тонн, 2019 онд 31.4 сая тонн хүрч өмнөх жилээсээ 6%-иар өссөн байна.

Төрөлжсөн байдал: Ванино далайн боомт нь бүх төрлийн ачаа тээвэрлэдэг бөгөөд Ази-Номхон далайн бүсийн орнууд болон Япон, Австрали, АНУ, БНСАУ болон БНХАУ-аас голчлон ачаа хүлээж авч, тээвэрлэдэг байна.

Боомтын хүчин чадал: Нийт талбай 458 га, усан талбай 16 кв.км, нийт 3382 м урттай 21 зогсоолтой. Жилд 25140 мянган тонн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадалтай, үүнээс шингэн ачаа 3500 мянган тонн, хуурай нурмаг ачаа 21640 мянган тонн, чингэлэг 30 мянган TEU. Битүү агуулахын талбай 42,35 мянган кв.м, задгай агуулахын талбай 373,28 мянган кв.м, шингэн ачааны агуулахын багтаамж 210,9 мянган тонн.

Онцлог давуу тал: Боомтын хөдөлгөөн бүтэн жил үргэлжилдэг. 292 м урттай, 45 м өргөнтэй, 18,5 м суулт бүхий хөлөг онгоцуудыг хүлээн авах хүчин чадалтай, ачилт буулгалтын 4 цогцолбор, газрын тос тээвэрлэх зогсоолтой.

Газрын тос тээвэрлэх терминал тус бүр нь 40, 70, 80 м-ийн урт бүхий 3 зогсоолтой, усны гүн 7.5-15 м хүрдэг, 100 мянган тонн хүртэлх даацтай газрын тос тээвэрлэгч хөлөг онгоцуудыг хүлээн авах хүчин чадалтай.

Монгол Улсын хилийн боомтоос Ванино боомт хүртэлх төмөр замын уртын ХЭМЖЭЭ:

- Сүхбаатар-Наушки-Ванино далайн боомт: 3860 км
- Эрэнцав-Соловьёвск-Ванино далайн боомт: 3294 км

ЗАРУБИНО ДАЛАЙН ХУДАЛДААНЫ БООМТ

Боомтын байршил: Япон тэнгисийн эрэг дагуу Посьет буланд, Троицы хоолойд, Владивосток далайн боомтоос 210 км зайд оршдог. ОХУ-ын хэрэгжүүлж буй Монгол-Орос-Хятадын “Эдийн засгийн коридор” байгуулах хөтөлбөрийн “Приморье-2” олон улсын төмөр замын коридорын төгсгөлийн цэг юм.

Боомтын захиргаа: Филиал Федерального государственного бюджетного учреждения "Администрация морских портов Приморского края и Восточной Арктики" в Морском порту Зарубино (Холбооны Улсын төсөвт байгууллага “Приморийн хязгаар болон Дорнод Арктикийн Далайн боомтуудын захиргаа”-ны Зарубино далайн боомт дахь салбар).

Хаяг: Россия, 692725, Приморский край, Хасанский район, пос. Зарубино, ул. Морская, 34
Утас: +7(423) 221-59-19

И-мэйл: gahmkp@vld.pma.ru

Ачаа эргэлт: 2016 онд ачаа эргэлт 110 мянган тоннд хүрсэн нь өмнөх жилтэй харьцуулахад 2 дахин нэмэгдсэн байна.

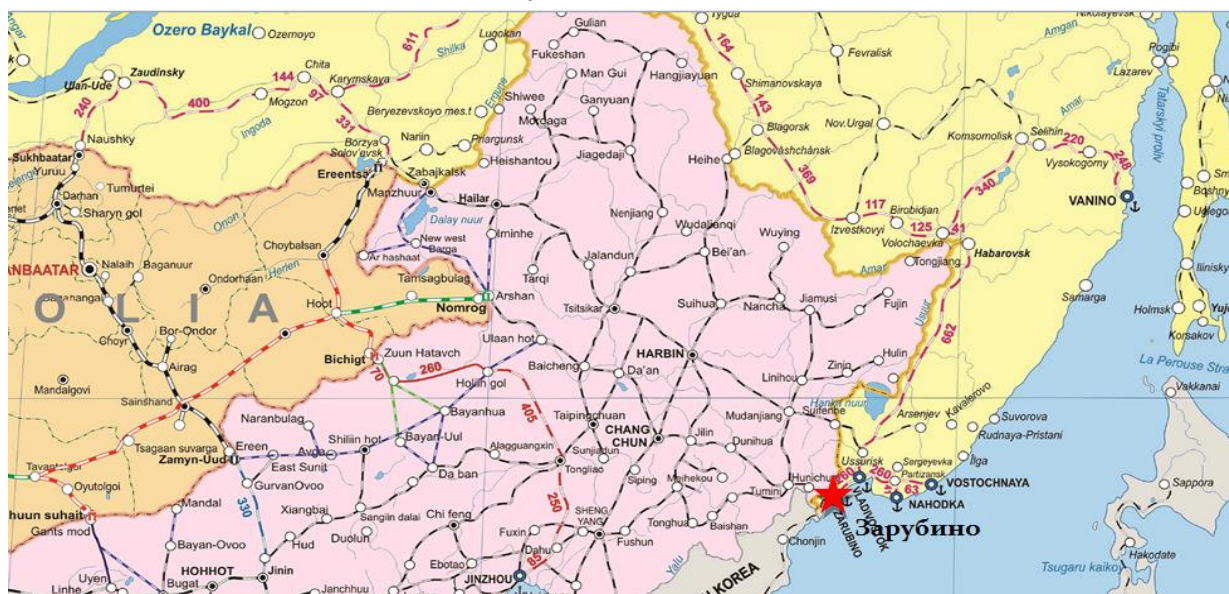
Төрөлжсөн байдал: Чингэлэг тээвэр, автомашин, техник тоног төхөөрөмж, транзит ачаа болон загас голчлон тээвэрлэдэг ба Зарубино загас агнуурын боомтод 12000 тонн загасыг нэгэн зэрэг хадгалах хүчин чадалтай.

Боомтын хүчин чадал: Нийт талбай 39,2 га, усан талбай 27 кв.км, нийт 841 м урттай 7 зогсоолтой. Жилд 1202 мянган тонн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадалтай, үүнээс хуурай нурмаг ачаа 1082 мянган тонн, чингэлэг 10 мянган TEU. Битүү агуулахын талбай 26,38 мянган кв.м, задгай агуулахын талбай 19,85 мянган кв.м., 7,3 м суулттай, 130 м урттай, 18 м өргөнтэй хөлөг онгоц хүлээн авах хүчин чадалтай./Эх сурвалж: ОХУ-ын “Росморречфлот”-ын 2009.11.27-ны өдрийн N АД-249-р тоот захирамжийн хавсралт/.

Онцлог давуу тал: БНХАУ, БНАСАУ-ын хилд ойрхон оршдог, Өмнөд Солонгос, Япон болон Ази-Номхон далайн бүсийн орнуудтай далайгаар холбогддог газар зүйн хувьд ашигтай байршилтай, хөдөлгөөн нь бүтэн жилийн турш үргэлжилдэг боомт юм.

Монгол Улсын хилийн боомтоос Зарубино боомт хүртэлх төмөр замын уртын хэмжээ:

- Сүхбаатар-Наушки-Зарубино далайн боомт: 3860 км
- Эрээнцав-Соловьёвск-Зарубино далайн боомт: 3294 км

ПОСЬЕТ ДАЛАЙН ХУДАЛДААНЫ БООМТ

Боомтын байршил: Посьет далайн худалдааны боомт нь Приморийн хязгаарт Япон тэнгисийн эргээр Владивосток хотын өмнөд хэсэгт Посьет болон Славянск булангуудыг хамран 2 хэсэгт хуваагдан оршдог 1860 онд байгуулагдсан боомт. Зүүн Хойд Хятад болон Хойд Солонгост чиглэсэн Транссибирийн төмөр замтай холбогдсон байдаг.

Боомтын захиргаа: Филиал Федерального государственного бюджетного учреждения "Администрация морских портов Приморского края и Восточной Арктики" в морском порту Посьет (Холбооны Улсын төсөвт байгууллага "Приморийн хязгаар болон Зүүн Арктикийн Далайн боомтуудын захиргаа"-ны Посьет далайн боомт дахь салбар).

Хаяг: Россия, 629705, Приморский край, Хасанский район, пос. Посьет, ул. Портовая, д. 52

Утас: +7(42331) 20-360

И-мэйл: posiet@pma.ru

Ачаа эргэлт: 2018 оны ачаа эргэлт 7.1 сая тонн ачаа боловсруулсан.

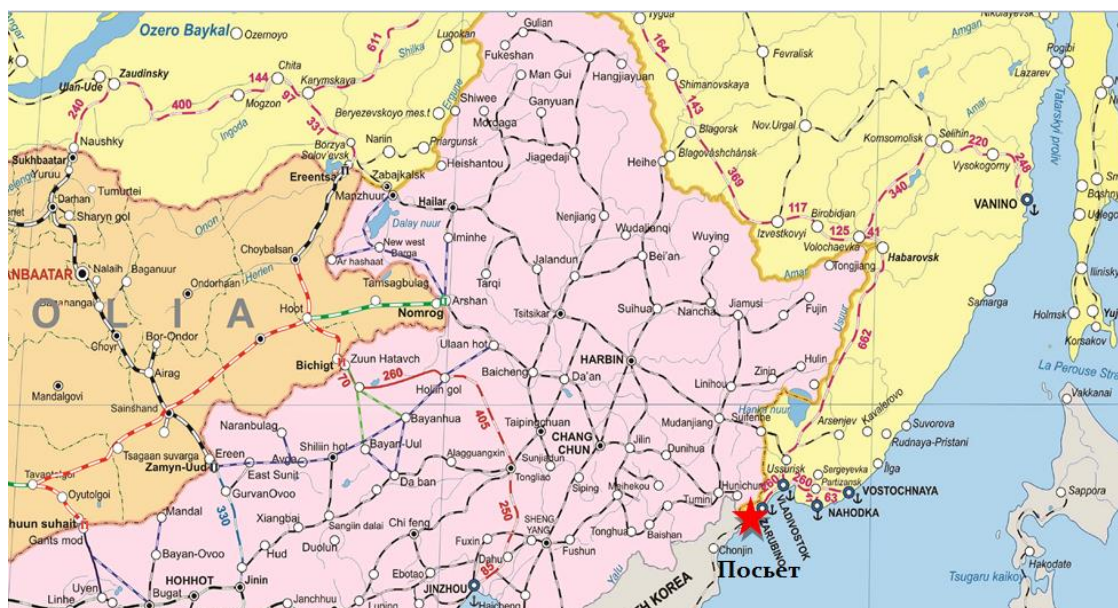
Төрөлжсөн байдал: Нүүрс, шингэн ачаа /газрын тосны бүтээгдэхүүн/, чингэлэг тээврээр төрөлжсөн байдаг ба Ази-Номхон далайн бүс нутгийг экспорт, импорт мөн транзит тээврийн бараа бүтээгдэхүүн болон бага зэрэг нүүрс боловсруулдаг.

Боомтын хүчин чадал: Нийт талбай 88,08 га, усан талбай 22,5 кв.км, нийт 2408,53 м урттай 15 зогсоолтой. Жилд 5736 мянган тонн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадалтай, үүнээс хуурай нурмаг ачаа 2500 мянган тонн, чингэлэг 14,4 мянган TEU. Битүү агуулахын талбай 32,74 мянган кв.м, задгай агуулахын талбай 104,47 мянган кв.м., Посьет булангаар 9 м суулттай, 175 м урттай, 26 м өргөнтэй хөлөг онгоц, Славянск булангаар 15 м суулттай, 400 м урттай, 60 м өргөнтэй хөлөг онгоц нэвтрүүлэх хүчин чадалтай.

Онцлог давуу тал: Хөдөлгөөн бүтэн жилээр үргэлжилдэг, газар зүйн хувьд ашигтай байршилтай.

Монгол Улсын хилийн боомтоос Посьет боомт хүртэлх төмөр замын урт:

- Сүхбаатар-Наушки-Посьет далайн боомт: 3995 км
- Эрээнцав-Соловьёвск-Посьет далайн боомт: 3435 км

НАХОДКА ДАЛАЙН ХУДАЛДААНЫ БООМТ

Боомтын байршил: Япон тэнгисийн Баруун Хойд эрэгт Находка буланд оршдог, Номхон Далай дахь боомтын тээврийн “Восточный-Находка” хамгийн том хэмжээний далайн тээврийн зангилаанд багтдаг ОХУ-ын Номхон далайн боомтуудын гол цөм боомт. Хөдөлгөөн нь бүтэн жил үргэлжилдэг, 1873 онд байгуулагдсан. Улаанбаатар хотоос 2098.18 км зайд, Владивостокийн онгоцны буудал хүртэл 130 км зайд оршдог.

Боомтын эзэмшигч/ захиргаа:

“Морская администрация порта Находка” төрийн байгууллага

692900, Приморский край, г. Находка, ул. Ленинская, 2-а Утас: (42366) 57 830.

Ачаа эргэлт: Находка боомтын ачаа эргэлт 2018 онд 24.3 сая тонн, 2019 онд 25.6 сая тонн хүрч өмнөх жилийн үзүүлэлтээс 5%-иар өссөн байна.

Боомтын хүчин чадал: Боомтын нийт талбай 370,47 га, нийт 19460,75 м урттай 138 зогсоолтой, ачаа задгайгаар хадгалах талбай 395,46 мян.м2, ачаа битүү хадгалах талбай 352,44 мян.м2, газрын тос хадгалах савны багтаамж 27 мян.тонн, жилийн ачаа нэвтрүүлэх хүчин чадал 25935,78 мян.тонн. Нэгэн зэрэг 20 хөлөг онгоц хүлээн авах хүчин чадалтай, Боомтод нэвтрэх хөлөг онгоцны суулт 11,5 м, урт 245 м, өргөн 44 м.

Төрөлжсөн байдал: Нүүрс, газрын тосны бүтээгдэхүүн, хар метал, хөнгөн цагаан, чингэлэг, сэрүүн нөхцөлд хадгалагддаг хүнсний бүтээгдэхүүн /загас, мах г.м./.

Онцлог давуу тал: Находка булан дахь универсал /олон төрлийн/ болон газрын тосны далайн терминалууд, түүнчлэн Андреев, Подъяпольский, Южно-Морская, Гайдамак, Преображение, Морьяк-Рыболов, Назимов, Пять Охотников, Соколовская хоолойнууд дахь загас агнуурын терминалуудаас бүрдсэн байдаг. Дамжуулан тээвэрлэх ачааны урсгалын үндсэн чиглэлд Йокохама, Кобе, Гонконг, Сингапур, Бангкок, Калькутта, Мадрас зэрэг газрууд багтсан байдаг. ОХУ-ын төмөр замын экспортын 15% нь Находка өртөөгөөр дамжин өнгөрдөг. “Находка” боомтын ачаа шилжүүлэн буулгах терминалууд Находка булангийн баруун эрэгт оршдог ба “Евраз Находкинский морской торговый порт”, “Находкинский морской рыбный порт”, “Роснефть-Находканефтепродукт” компаниуд нь хамгийн том гурван төрөлжсөн терминалын операторууд юм.

Монгол Улсын хилийн боомтоос Находка боомт хүртэлх төмөр замын урт:

- Сүхбаатар-Наушки-Находка далайн боомт: 4029 км
- Эрэнцав-Соловьёвск-Находка далайн боомт: 3463 км

